

УДК 338.439:111.125(477)(5-13)

ЛАНОВЮК Людмила,
кандидат історичних наук, доцент кафедри
міжнародних відносин і суспільних наук
Національного університету біоресурсів та
природокористування України
(м. Київ, Україна)
lanovuklp@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6483-101X>

ПРОДОВОЛЬЧА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ В ПІВДЕННІЙ АЗІЇ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

У статті досліджено концептуальні засади та практичні механізми реалізації продовольчої дипломатії України у країнах Південноазійського регіону в умовах повномасштабної російської агресії. Визначено стратегічну роль України як одного з ключових постачальників агропродукції, від якого безпосередньо залежить політична стабільність демографічно навантажених країн регіону. Виявлено основні виклики, що постали перед українським агроекспортом, зокрема руйнацію логістичних ланцюгів у Чорноморському басейні та спроби РФ інструменталізувати продовольчу дефіцитність у політичних цілях. Окреслено гостру суперечність між високим попитом держав Південної Азії на стабільні поставки та обмеженими логістичними можливостями воюючої держави.

Особливу увагу приділено аналізу гуманітарної ініціативи «Grain from Ukraine» як інструменту «м'якої сили», що сприяє формуванню позитивного іміджу України на Глобальному Півдні та конвертації економічної присутності в політичну підтримку на рівні Генеральної Асамблеї ООН. Ініціатива «Grain from Ukraine» є ключовим інструментом сучасної української зовнішньої політики, що перетворює аграрний потенціал на потужний дипломатичний актив. Цей кейс варто розглядати не просто як благодійність, а як стратегію гуманітарної присутності. Виявлено перехід України від моделі «чистої торгівлі» до активної продовольчої дипломатії як інструменту «м'якої сили» та безпекового діалогу.

У роботі обґрунтовано стратегічні вектори подальшої співпраці, серед яких: перехід до довгострокових міждержавних угод (G2G), розбудова спільної

інфраструктури зберігання продукції та трансфер агротехнологій. Зроблено висновок, що посилення інституційної взаємодії з країнами Південної Азії є необхідною умовою для нейтралізації російського впливу в регіоні та забезпечення сталого стратегічного партнерства. Дослідження виявляє пряму кореляцію між стабільністю постачання продовольства та рівнем дипломатичної підтримки України в ООН.

Ключові слова: продовольча дипломатія, Південна Азія, продовольча безпека, «Grain from Ukraine», Глобальний Південь, стратегічне партнерство, м'яка сила.

UKRAINE'S FOOD DIPLOMACY IN SOUTH ASIA: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

The article examines the conceptual foundations and practical mechanisms for implementing Ukraine's food diplomacy in the countries of the South Asian region in the context of full-scale Russian aggression. The strategic role of Ukraine as a key supplier of agricultural products, on which the political stability of the demographically loaded countries of the region directly depends, is determined. The main challenges facing Ukrainian agricultural exports are identified, in particular, the destruction of logistics chains in the Black Sea basin and the attempts of the Russian Federation to instrumentalize food shortages for political purposes. The sharp contradiction between the high demand of the countries of South Asia for stable supplies and the limited logistical capabilities of the warring state is outlined.

Particular attention is paid to the analysis of the humanitarian initiative «Grain from Ukraine» as a tool of «soft power», which contributes to the formation of a positive image of Ukraine in the Global South and the conversion of economic presence into political support at the level of the UN General Assembly. The initiative «Grain from Ukraine» is a key tool of modern Ukrainian foreign policy, which transforms agricultural potential into a powerful diplomatic asset. This case should be considered not just as charity, but as a strategy of humanitarian presence. Ukraine's transition from the «clean trade» model to active food diplomacy as a tool of «soft power» and security dialogue is revealed.

The study substantiates strategic vectors for future cooperation, including: transitioning to long-term government-to-government (G2G) agreements, developing shared storage infrastructure, and implementing agrotechnological transfers. It is concluded that strengthening institutional engagement with South Asian countries is a prerequisite for neutralizing Russian influence in the region and ensuring a sustainable strategic partnership. The research identifies a direct correlation between the stability of food supplies and the level of diplomatic support for Ukraine within the UN.

Keywords: *food diplomacy, South Asia, food security, «Grain from Ukraine», Global South, strategic partnership, soft power.*

Постановка проблеми. Південна Азія (зокрема Індія, Пакистан, Бангладеш та інші країни регіону) залишається одним із найбільш демографічно навантажених регіонів світу, де питання продовольчої безпеки має прямий вплив на політичну стабільність. Україна традиційно виступає ключовим постачальником агропродукції (пшениці, соняшникової олії, кукурудзи) до цього регіону. Повномасштабне вторгнення РФ радикально змінило архітектуру продовольчих потоків. Блокада портів Чорного моря та мінування територій створили фізичні перешкоди для виконання Україною своїх зобов'язань перед країнами Південної Азії. В контексті ситуації, що склалася, формується фактор використання продовольства як інструменту геополітичного тиску. Україна змушена переходити від «чистої торгівлі» до продовольчої дипломатії, де постачання зерна стає елементом «м'якої сили» та безпекового діалогу. На ринках Південної Азії Україна стикається із агресивним демпінгом з боку РФ, яка намагається замістити українську частку ринку, використовуючи політичні важелі впливу на Глобальний Південь. Існує гостра суперечність між зростаючим попитом держав Південної Азії на стабільні та дешеві поставки продовольства та обмеженими логістичними і безпековими можливостями України як воюючої держави. Це вимагає розробки нової стратегії продовольчої дипломатії, яка б поєднувала економічні інтереси з гуманітарними ініціативами (наприклад, програма Grain from Ukraine, Національна платформа продовольчої безпеки) [1; 8; 15].

Аналіз наукових публікацій. Питання продовольчої дипломатії та стратегічного партнерства України з країнами Південної Азії перебувають у центрі уваги наукової спільноти, що зумовлено трансформацією глобальних безпекових

парадигм. Науковці визначають продовольчу дипломатію України не лише як інструмент експорту, а як стратегію гуманітарної відповідальності та економічної безпеки, на що вказано у роботах В. Іванової, К. Фліссака, К. Шарова [13; 21; 22]. Через призму війни в Україні, санкційних конфліктів, енергетичних викликів і торговельних обмежень обґрунтовують необхідність посилення інтегрованої взаємодії між дипломатичним апаратом і структурами економічної безпеки. У працях Г. Надоленка, Н. Грущинської підкреслено, що сучасна продовольча криза є не лише наслідком дефіциту ресурсів, а результатом порушення доступу до продуктів харчування через геополітичні конфлікти [9; 10; 16]. Наукові публікації, зокрема, акцентують увагу на деструктивному впливі війни на логістичні ланцюги [18]. Проте попри виклики, дослідники вказують й на потенційні можливості для української дипломатії [11; 13; 14]. Крім того, висвітлюються зусилля останньої щодо створення безпечних транспортних коридорів та впровадження інноваційних форматів співпраці [12].

В іноземних публікаціях зустрічаємо твердження, що ефективність продовольчої дипломатії України в Південній Азії прямо залежить від здатності гарантувати безпеку «зернових коридорів» та залучати міжнародних партнерів (як окремі країни, так й організації) для стримування російської експансії в регіоні [2].

Значна кількість публікацій з тематики презентована аналітичними звітами й дослідженнями міжнародних організацій, зокрема ООН, Світового Банку, Світової організації торгівлі, ФАО [3; 5; 17; 19]. У аналітиці KSE Institute (Kyiv School of Economics) на особливу увагу заслуговує серія «Food Security and Agricultural Policy» – своєрідний стандарт статистики щодо того, як війна вплинула на ціни в країнах Південної Азії [7]. Розвідки Стокгольмського інституту дослідження

проблем миру (SIPRI) [6] часто аналізують взаємозв'язок між українським зерном та політичною стабільністю у державах Південної Азії, зокрема в Пакистані.

Дослідження інструментів української продовольчої дипломатії в Південноазійському регіоні, а також аналіз супутніх ризиків та перспектив співпраці завжди перебуватиме у фокусі уваги дослідників, враховуючи стрімку зміну контексту проблематики з позиції динаміки безпекового середовища, переходом до «прагматичної» дипломатії, інформаційного протистояння.

Метою статті визначено аналіз практичного інструментарію продовольчої дипломатії України та обґрунтування стратегічних векторів співпраці з країнами Південної Азії, спрямованих на подолання спільних викликів у сфері продовольчої безпеки.

Виклад основного матеріалу. Південна Азія є одним із найбільш вразливих регіонів світу через високу щільність населення та кліматичні ризики. Південна Азія (Індія, Пакистан, Бангладеш та інші країни регіону) зосереджує понад 30% населення світу, що знаходиться за межею бідності. Серед основних викликів для регіону є його кліматична вразливість: екстремальні мусони, повені та посухи, що знищують посіви. Яскравим підтвердженням цього стали повені у Пакистані 2022 р. [20], що є класичним прикладом того, як локальна кліматична катастрофа у Південній Азії створила «ефект доміно», що безпосередньо зачіпає Україну як постачальника продовольства. ООН прирівняла масштаби повеней до «біблійної катастрофи»: третина країни опинилася під водою, а сільськогосподарському сектору завдано збитків на понад 12,9 млрд дол. Було знищено понад 1,7 млн гектарів сільськогосподарських угідь. Найбільше постраждала провінція Сінд – «житниця» країни», де було втрачено близько 80% врожаю рису та 88% бавовни. Повені змили та зіпсували мільйони тонн пшениці, що зберігалася на складах

фермерів та державних сховищах. Це миттєво перетворило Пакистан із країни, що майже повністю забезпечувала себе зерном, на великого нетто-імпортера. Загибель понад 1,1 млн голів худоби підірвало продовольчу безпеку сільських громад, для яких молоко та м'ясо були основним джерелом продовольства та прибутку [5].

Природна катастрофа 2022 р. наклалася на наслідки повномасштабного вторгнення РФ в Україну, створивши «ідеальний шторм»: ціни на овочі в Пакистані після повені злетіли на 500%. Пшеничне борошно подорожчало на 40-90%, зробивши базовий продукт харчування недоступним для мільйонів людей. Оскільки велика частина інфраструктури була зруйнована, фермери не змогли вчасно засіяти наступний врожай (сезон «Рабі»), що подовжило кризу на 2023 р.

Саме під тиском подібних природних бід роль України виявилася критичною та зазнала трансформації від ролі експортера до ролі рятівника. У момент зіткнення Пакистану із дефіцитом у 2,6-3 млн тонн пшениці після повеней українське зерно постало як стабілізатор: Україна стала одним із основних джерел імпорту для покриття дефіциту. У 2023-2024 рр. Пакистан увійшов до базового переліку найбільших покупців української пшениці. Будь-яка блокада українських портів у такі моменти (як це було на початку повномасштабного вторгнення 2022 р.) для Пакистану означає не просто «дорогі продукти», а реальний ризик голодних бунтів. Події 2022 р. змусили Пакистан переглянути свою стратегію. Сьогодні країна намагається балансувати, накопичуючи продовольчі резерви. У 2024-2025 рр. Пакистан активно створював запаси (до 4 млн тонн), значна частина яких – це саме причорноморське зерно [24]. Попри спроби диверсифікації, Україна залишається найвигіднішим постачальником за співвідношенням «ціна/логістика/якість».

Важливо відмітити й гуманітарний аспект ситуації: стабільність поставок з України дозволяє міжнародним організаціям (наприклад, WFP) закуповувати зерно

для гуманітарної допомоги постраждалим від повені районам за нижчими цінами [4].

Зміна клімату в Південній Азії – це не лише екологічна проблема, а й прямий драйвер економічного попиту на українську агропродукцію. До 2030 р. прогнозується посилення залежності регіону від імпорту через дедалі меншу передбачуваність власних врожаїв. У цьому контексті об'єктивно детермінуються ключові напрямки впливу кліматичних циклів на експортну стратегію України до 2030 р. Трансформується роль країн регіону від періодичного експортера до постійного покупця. Для України це означає формування довгострокових міжурядових контрактів (G2G), що гарантує стабільний ринок збуту навіть у періоди глобального профіциту.

Кліматичні зміни впливають й на стан логістики: екстремальні шторми в Індійському океані все частіше блокують порти Південної Азії. І тут прогнозовано вимальовується нова стратегія України: необхідність розвитку потужностей для зберігання зерна безпосередньо в країнах-імпортерах (створення спільних зернових хабів). Це дозволить Україні відвантажувати зерно, коли порти відкриті, а Азії – споживати його, коли власні поля затоплені.

Варто завжди пам'ятати й про елемент демографічного тиску в регіоні. Кейс Шрі-Ланки 2022-2023 рр. – унаочнений приклад «ідеального шторму», де внутрішні помилки управління (раптова заборона хімічних добрив) наклалися на зовнішні шоки: пандемію та повномасштабну агресію РФ проти України. Це призвело до найважчої економічної кризи в історії країни, де продовольча інфляція у пікові моменти перевищувала 90%. Україна була ключовим постачальником добрив та пшениці. Блокада українських портів у 2022 р. відрізала Шрі-Ланку від дешевих ресурсів саме тоді, коли власне сільське господарство лежало в руїнах. За даними

ВПП ООН, на початку 2023 р. близько 30% сімей у Шрі-Ланці відчували гостру нестачу їжі. Поступовий вихід Шрі-Ланки з піке став можливим, у тому числі, й завдяки стабілізації поставок із Чорноморського регіону. Оскільки рис став занадто дорогим через неврожай, населення переключилося на дешевші вироби з пшениці. Україна забезпечила значну частку цього критичного імпорту через зерновий коридор. Як тільки українське зерно та олія знову масово вийшли на світовий ринок, глобальний індекс цін FAO почав знижуватися, що дало Коломбо можливість закуповувати більше їжі за ті ж самі кредитні кошти МВФ [23]. Сьогодні, у 2026 р., Шрі-Ланка розглядає Україну не просто як продавця, а як частину своєї системи національної безпеки.

Щодо стратегічних векторів співпраці України з країнами Південної Азії, спрямованих на подолання спільних викликів у сфері продовольчої безпеки, зупинимося на інституційно-дипломатичному спрямуванні. Зміст останнього полягає у формуванні міцного політичного підґрунтя для економічної взаємодії. І тут чільне місце посідають довгострокові міжурядові угоди: перехід від разових контрактів до багаторічних програм гарантованого постачання продовольства в обмін на стабільні преференційні умови. При характеристиці інституційно-дипломатичного вектору маємо відштовхуватися від тези, що продовольство – це не лише товар, а стратегічний актив, який здатен конвертувати економічну залежність регіону в політичну підтримку України. Інституційно-дипломатичний вектор спрямований на розбудову стратегічної архітектури взаємодії. Цей напрям передбачає перехід від спорадичних торговельних операцій до створення системної державної політики, де аграрний потенціал України інтегрується в національні стратегії безпеки країн Південної Азії.

На особливу увагу, як інструмент продовольчої дипломатії, заслуговує гуманітарна ініціатива «Grain from Ukraine» (Зерно з України), започаткована у листопаді 2022 р. [1]. Її філософія базується на переході від моделі «Україна як жертва, що потребує допомоги» до моделі «Україна як активний донор глобальної стабільності». В основі механізму реалізації програми лежить принцип державно-приватного та міжнародного партнерства України. Серед стратегічних цілей програми через призму гуманітарного фактору – подолання загрози голоду в країнах із високим рівнем продовольчої вразливості. Економічний аспект – це підтримка українського агросектору шляхом викупу зерна у фермерів для гуманітарних цілей, що забезпечує ліквідність внутрішнього ринку. І дипломатичний ефект - це створення альтернативного наративу проти російської пропаганди на Глобальному Півдні. «Grain from Ukraine» є відповіддю на російську пропаганду, яка звинувачує Україну в експорті зерна виключно до «багатого Заходу». Для таких країн, як Бангладеш чи Пакистан, наочна демонстрація того, що українське зерно рятує життя найбідніших, є вагомим аргументом для посилення дипломатичної підтримки України в ООН.

Для регіону Південної Азії значення програми розкривається у трьох площинах. По-перше, етичне та політичне лідерство держави – Україна, попри власні критичні виклики (руйнування інфраструктури, мінування полів), бере на себе роль активного суб'єкта, а не об'єкта допомоги. Для Південної Азії це демонструє надійність України як партнера, який не залишає регіон у біді навіть у стані війни. По-друге, адресна допомога та стабілізація регіону. Південна Азія включає країни з високим рівнем продовольчої вразливості (Афганістан, окремі райони Пакистану). Через ініціативу «Grain from Ukraine» та за підтримки Світової продовольчої програми ООН, українське зерно доставляється до Афганістану [4].

Це критично важливо, оскільки дестабілізація в цій країні через голод автоматично створює безпекові ризики (міграція, радикалізація) для всього регіону, включаючи Індію та Пакистан. По-третє, інституційна синергія із донорами. Програма працює як мультилатеральний механізм. Україна надає збіжжя, а країни-партнери (ЄС, США, Японія, Катар) оплачують логістику. При цьому відкривається можливість для стратегічного партнерства. Залучення потужних держав Південної Азії (наприклад, Індії) до фінансування логістичних витрат у межах цієї програми могло б стати новим вектором співпраці, де Україна виступає виробником, а регіональний лідер – спонсором безпеки.

Продовольчий фактор впливає й на політичну позицію країн Південної Азії в ООН. Вона часто характеризується «стратегічною нейтральністю» або утриманням щодо резолюцій ГА ООН, які засуджують російську агресію. Однак продовольча дипломатія, зокрема ініціатива «Grain from Ukraine», створює передумови для зміни цієї динаміки. Прослідковується певна ерозія нейтралітету через безпекові ризики для регіону. Для країн регіону голосування «за» Україну часто сприймалося як вибір сторони у конфлікті Захід-Схід. Проте через гуманітарні ініціативи Україна змінює цей наратив: підтримка територіальної цілісності України – це підтримка стабільності світового ринку продовольства. Відповідно, країни, що критично залежать від українського імпорту (наприклад, Бангладеш), стають більш схильними підтримувати резолюції, що стосуються гуманітарних аспектів та захисту цивільної інфраструктури (портів, елеваторів).

Фактор продовольства також можна ефективно застосовувати як протидію російському «вето на голод». РФ активно використовує продовольчий шантаж, перекладаючи провину за дефіцит на санкції. Україна шляхом продовольчої дипломатії демонструє, що дефіцит викликаний не санкціями, а фізичним

блокуванням та крадіжкою зерна. Постачання в межах «Grain from Ukraine» є проявом доброї волі України. Це позбавляє РФ монополії на формування думки в регіоні та змушує уряди Південної Азії бути більш обережними у підтримці російських ініціатив в ООН. Для прикладу, Пакистан традиційно утримується, але активно співпрацює в межах «зернового коридору», що робить його риторику щодо України більш поміркованою та конструктивною. Афганістан (представники в ООН) завдяки гуманітарним поставкам України зберігає голос підтримки в питаннях продовольчої допомоги. Продовольча дипломатія виконує роль «дипломатичного криголама». Вона не обов'язково змусить країни регіону негайно змінити політичний курс, але вона створює коридор можливостей для українських дипломатів, де розмова починається не з абстрактних цінностей, а з конкретних інтересів виживання цих держав.

У контексті аналізу практичного інструментарію продовольчої дипломатії України можна виокремити конкретні механізми, за допомогою яких держава реалізує свої національні інтереси в Південній Азії. На сьогодні цей інструментарій еволюціонував від простого супроводу експорту до складної системи гуманітарних та політичних заходів. Це «флагманські» механізми, які створюють Україні репутацію відповідального гравця на міжнародній арені. Так, програма «Food from Ukraine» (еволюція «Grain from Ukraine») у 2025 р. трансформувалася в ширшу платформу, яка включає не лише постачання зерна, а й борошна та олії. Чорноморський морський коридор: самостійне забезпечення Україною безпеки судноплавства без залучення РФ стало інструментом «дипломатії дії» [11; 12]. Україна почала активно використовувати міжнародні майданчики для легітимізації своєї ролі. Членство у Раді ФАО (2025-2028 рр.): обрання України до Ради Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН дає змогу безпосередньо

впливати на глобальну агрополітику та блокувати деструктивні ініціативи агресора. Створення продовольчих хабів: реалізується стратегія будівництва перевантажувальних центрів (аналогічно до підписаного меморандуму з Ганою) у стратегічних точках, що може бути масштабовано на порти Південної Азії для стабілізації цін.

Висновки. Отже, спостерігаємо певну трансформацію ролі України на міжнародній арені. В умовах повномасштабної агресії РФ продовольчий потенціал України остаточно трансформувався із суто економічного ресурсу на потужний інструмент продовольчої дипломатії. Для країн Південної Азії, що стикаються із демографічним тиском та кліматичними викликами, Україна постає не просто як торговельний партнер, а як критичний гарант регіональної стабільності. Практична реалізація ініціативи «Grain from Ukraine» та функціонування самостійного Морського коридору довели здатність України забезпечувати глобальну продовольчу безпеку навіть за екстремальних безпекових ризиків. Це дозволило нівелювати російські наративи про «провину санкцій у світовому голоді» та зміцнити позитивний імідж України серед країн Глобального Півдня. Встановлено пряму кореляцію між активною продовольчою дипломатією та рівнем дипломатичної підтримки України в ООН. Хоча країни Південної Азії здебільшого зберігають «стратегічний нейтралітет», стабільність постачання українського продовольства створює запобіжник проти їхнього дрейфу в бік підтримки агресора, зміщуючи акцент на захист міжнародного права та безпеки цивільної інфраструктури.

Продовольча дипломатія є «м'якою силою», яка дозволяє Україні інтегруватися в архітектуру безпеки Південної Азії. Подальше зміцнення інституційних зв'язків та гуманітарна присутність у регіоні є необхідними умовами

для формування кола стабільних союзників та нейтралізації впливу РФ на міжнародній арені.

Список використаних джерел та літератури

1. Grain From Ukraine. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/en/grain-ukraine>
2. Joint Coordination Centre opens in Istanbul to facilitate safe export of commercial foodstuffs and fertilizers from Ukrainian ports. URL: <https://reliefweb.int/report/turkiye/joint-coordination-centre-opens-istanbul-facilitate-safe-export-commercial-foodstuffs-and-fertilizers-ukrainian-ports>
3. The Food and Agriculture Organization (FAO). URL: <https://www.fao.org/about/about-fao/en/>
4. World Food Programme (WFP). Afghanistan: Food Security Update. URL: <https://www.wfp.org/news/latest-food-security-report-confirms-fears-deepening-hunger-crisis-afghanistan-winter-sets>
5. Center for Strategic and International Studies (CSIS). The Role of Ukrainian Agriculture in Global Food Security. URL: <https://grassrootsjournals.org/gjnr/nr.07-03ukr-20.halkin.pdf>
6. SIPRI Yearbook 2025: Armaments, Disarmament and International Security. URL: <https://www.sipri.org/yearbook/2025>
7. Kyiv School of Economics. Food Security and Agricultural Policy. URL: <https://kse.ua/food-security-and-agricultural-policy-review/>
8. В Україні створено Національну платформу продовольчої безпеки. *Держпродспоживслужба*. 2022, Березень 20. URL: <https://dpss.gov.ua/news/v-ukrayini-stvoreno-nacionalnu-platformu-prodovolchoyi-bezpeki>
9. Грущинська Н. Економічна дипломатія як потужний інструмент подолання конфліктогенності країн. *Економічний нобелівський вісник*. 2016. № 1. С. 85–90.
10. Грущинська Н. Системна взаємодія економічної дипломатії та економічної безпеки в контексті геополітичної нестабільності. *Таврійський науковий вісник*. 2025. № 24. С. 384–391.
11. Заява щодо підписання угоди про відновлення безпечного експорту українських зернових. URL: <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-pidpisannya-ugodi-pro-vidnovlennya-bezpechnogo-eksportu-ukrayinskih-zernovih>
12. «Зерновий коридор» в Чорному морі у червні–липні 2023. Підсумкова статистика і база даних. *Black Sea News*. 26 липня 2023. URL: <https://www.blackseanews.net/read/206171>

13. Іванова В. Економічна дипломатія як механізм забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2022. № 4 (22). С. 147–155.

14. Колюбакін В. Україна й надалі залишається житницею світу. *Урядовий кур'єр*. 2022, Лютий 15. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ukrayina-j-nadali-zalishayetsya-zhitniceyu-svitu/>

15. Міністерство закордонних справ України. Загроза продовольчій безпеці світу. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/zagroza-prodovolchij-bezpeci-svitu>

16. Надоленко Г. Дипломатичні механізми забезпечення продовольчої безпеки (в умовах військового конфлікту). *Вчені записки*. 2023. Вип. 33. С. 323–335.

17. Організація Об'єднаних Націй. Офіційний сайт. URL: <https://news.un.org/en/>

18. Продовольча безпека: світові тенденції та можливості агропромислового комплексу України / За наук. ред. д.е.н., проф. Л. В. Шинкарук. Київ, 2022. 307 с.

19. Світовий банк. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>

20. Токтосунова Ч., Саттаров К. Продовольча криза 2022 року: Велика політика та ринкова невизначеність. *Foreign Affairs*. 2024. № 34 (4). С. 55–67.

21. Фліссак К. Продовольча безпека в контексті заходів економічної дипломатії. *Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: зб. тез доп.* Тернопіль, 2013. Ч. 1. С. 112–114.

22. Шаров О. Економічна дипломатія як симбіоз науки та політики. *Міжнародна економічна політика*. 2018. № 1. С. 63–87.

23. Шрі-ланка. ВПП ООН. URL: <https://www.wfp.org/countries/sri-lanka>

24. Харченко М. Пакистан забороняє імпорт пшениці. Вплив на 2024/25 МР. URL: <https://ukragroconsult.com/news/pakistan-zaboronyaye-import-pshenyczi-vplyv-na-2024-25-mr/>

References

1. Grain From Ukraine. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrayiny [Grain From Ukraine. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine]. URL: <https://mfa.gov.ua/en/grain-ukraine> [In Ukrainian].

2. Joint Coordination Centre opens in Istanbul to facilitate safe export of commercial foodstuffs and fertilizers from Ukrainian ports. URL: <https://reliefweb.int/report/turkiye/joint-coordination-centre-opens-istanbul-facilitate-safe-export-commercial-foodstuffs-and-fertilizers-ukrainian-ports> [In English].

3. The Food and Agriculture Organization (FAO). URL: <https://www.fao.org/about/about-fao/en/> [In English].
4. World Food Programme (WFP). Afghanistan: Food Security Update. URL: <https://www.wfp.org/news/latest-food-security-report-confirms-fears-deepening-hunger-crisis-afghanistan-winter-sets> [In English].
5. Center for Strategic and International Studies (CSIS). The Role of Ukrainian Agriculture in Global Food Security. URL: <https://grassrootsjournals.org/gjnr/nr.07-03ukr-20.halkin.pdf> [In English].
6. SIPRI Yearbook 2025: Armaments, Disarmament and International Security. URL: <https://www.sipri.org/yearbook/2025> [In English].
7. Kyiv School of Economics. Food Security and Agricultural Policy. URL: <https://kse.ua/food-security-and-agricultural-policy-review/> [In English].
8. V Ukrayini stvoreno Natsionalnu platformu prodovolchoyi bezpeky [A National Food Security Platform has been created in Ukraine]. SSUFSCP. State Service of Ukraine on Food Safety and Consumer Protection 2022, Berezen' 20. URL: <https://dpss.gov.ua/news/v-ukrayini-stvoreno-nacionalnu-platformu-prodovolchoyi-bezpeki> [In Ukrainian].
9. Hrushchynska, N. (2016). Ekonomichna dyplomatiya yak potuzhnyy instrument podolannya konfliktohenosti krayin [Economic diplomacy as a powerful instrument for overcoming the conflict-proneness of countries]. *Ekonomichnyy nobelivskyy visnyk* [Nobel Prize in Economics Bulletin], 1, (pp. 85–90) [In Ukrainian].
10. Hrushchynska, N. (2025). Systemna vzayemodiya ekonomichnoyi dyplomatiyi ta ekonomichnoyi bezpeky v konteksti heopolitychnoyi nestabilnosti [Systemic interaction between economic diplomacy and economic security in the context of geopolitical instability]. *Tavriyskyy naukovyy visnyk* [Tavria Scientific Bulletin], 24, (pp. 384–391) [In Ukrainian].
11. Zayava shchodo pidpysannya uhody pro vidnovlennya bezpechnoho eksportu ukrayinskykh zernovykh [Statement on the signing of an agreement on the restoration of safe exports of Ukrainian grains]. URL <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-pidpisannya-ugodi-pro-vidnovlennya-bezpechnogo-eksportu-ukrayinskih-zernovih> [In Ukrainian].
12. «Zernovy y korydor» v Chornomu mori u chervni–lypni 2023. Pidsumkova statystyka i baza danykh [«Grain Corridor» in the Black Sea in June–July 2023. Final statistics and database]. Black Sea News. 26 lypnya 2023. URL: <https://www.blackseanews.net/read/206171> [In Ukrainian].
13. Ivanova, V. (2022). Ekonomichna dyplomatiya yak mekhanizm zabezpechennya zovnishnoekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny [Economic diplomacy as a mechanism for ensuring the external economic security of Ukraine]. *Ekspert: paradyhmy*

yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnya [Expert: paradigms of legal sciences and public administration], 4 (22), (pp. 147-155) [In Ukrainian].

14. Kolyubakin, V. (2022). Ukrayina y nadali zalyshayetsya zhytnytseyu svitu [Ukraine has remained a distant memory in the world]. *Uryadovyy kur'yer* [Government Courier], Lyutyu 15. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ukrayina-j-nadali-zalishayetsya-zhitniceyu-svitu/> [In Ukrainian].

15. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrayiny. Zahroza prodovolchij bezpetsi svitu [Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. Threat to world food security]. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/zagroza-prodovolchij-bezpeci-svitu> [In Ukrainian].

16. Nadolenko, H. (2023). Dyplomatychni mekhanizmy zabezpechennya prodovolchoyi bezpeky (v umovakh viyskovoho konfliktu) [Diplomatic mechanisms for ensuring food security (in conditions of military conflict)]. *Vcheni zapysky* [Scholarly notes], 33, (pp. 323–335) [In Ukrainian].

17. Orhanizatsiya Obyednanykh Natsiy. Ofitsiyyny sayt [United Nations. Official website]. URL: <https://news.un.org/en/> [In Ukrainian].

18. Shynkaruk, L.V., (Ed.). (2022). Prodovolcha bezpeka: sivitovi tendentsiyi ta mozhlyvosti ahropromyslovoho kompleksu Ukrayiny [Food security: global trends and opportunities for Ukraine's agro-industrial complex]. Kyiv [In Ukrainian].

19. Svitovyy bank [World Bank]. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home> [In Ukrainian].

20. Toktosunova, Ch., & Sattarov, K. (2024). Prodovolcha kryza 2022 roku: Velyka polityka ta rynkova nevyznachenist [Food crisis of 2022: Great politics and market uncertainty]. *Foreign Affairs*, 34 (4), (pp. 55-67) [In Ukrainian].

21. Flissak, K. (2013). Prodovolcha bezpeka v konteksti zakhodiv ekonomichnoyi dyplomatiyi [Food security in the context of economic diplomacy]. *Ekonomichnyy i sotsialnyy rozvytok Ukrayiny v XXI stolitti: natsionalna identychnist ta tendentsiyi hlobalizatsiyi* [Economic and social development of Ukraine in the 21st century: national identity and globalization trends]. Ternopil, 1, (pp. 112–114) [In Ukrainian].

22. Sharov, O. (2018). Ekonomichna dyplomatiya yak symbioz nauky ta polityky [Economic diplomacy as a symbiosis of science and politics]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka* [International economic policy], 1, (pp. 63-87) [In Ukrainian].

23. Shri-lanka. VPP OON. URL: <https://www.wfp.org/countries/sri-lanka> [In Ukrainian].

24. Kharchenko, M. Pakistan zaboronyaye import pshenytsi. Vplyv na 2024/25 MR. [Pakistan bans wheat imports. Impact on 2024/25 MR]. URL: <https://ukragroconsult.com/news/pakistan-zaboronyaye-import-pshenytsi-vplyv-na-2024-25-mr/> [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 15.02.2026 р.

Стаття прийнята до друку: 26.02.2026 р.

Стаття оприлюднена: 20.03.2026 р.